

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

1 (8)

Datum

Ärendebeteckning

2022-10-27

551-5880-2022

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

Om prövning och omprövning- en del av den gröna omställningen, betänkande av Miljöprövningsutredningen SOU 2022:33

Er beteckning: M 2022/01389

Inledning

Länsstyrelsen är i stort positiv till utredningens förslag. En väl fungerande miljöprövningsprocess är en förutsättning för att hela miljölagstiftningen ska fungera. Miljöprövningsprocessen är en komplex process med många inblandande aktörer och en omfattande lagstiftning. Trots detta har utredningen lyckats gå igenom, analysera och hitta genomförbara förändringar som kommer att ge effekt.

Länsstyrelsens synpunkter på utredningens förslag

Utredningens 4 kap. – enklare att ändra en verksamhet

Kap. 4.1.1 Det införs enklare regler för ändringstillstånd

Dagens system med en fakultativ bestämmelse om ändringstillstånd fungerar bra. Länsstyrelsen godtar utredningens förslag men förslaget behöver tydligt kopplas till ett fungerande system för omprövningar. Annars finns det risk för att vi återgår till det system som fanns innan miljöbalken där verksamheterna hade flera parallella och ibland föråldrade tillstånd som reglerade verksamheten. Det skulle innebära att det blir svårt eller nästintill omöjligt att utföra tillsyn. Även utredningens förslag till formulering kan i förlängningen leda till svåra bedömningar om ansökans avgränsning. Bedömningen av om ansökan avser tillstånd för hela verksamheten eller inte kan leda till svåra avvägningar och fördröjda handläggningstider i de fall då verksamheten ändrats flera gånger och flera ändringstillstånd finns.

Kap. 4.1.2 Gränsen mellan tillstånds- och anmälningsplikt tydliggörs

Länsstyrelsen är positiv till att gränsen mellan tillstånds- och anmälningsplikt tydliggörs på det sätt som utredningen föreslår.

Kap. 4.1.3 Begreppet betydande miljöpåverkan ska användas vid bedömning av omgivningspåverkan

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget. Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att ändringen skulle innebära ett mer effektivt ändringsförfarande om fler ändringar kan genomföras efter anmälan. Länsstyrelsen delar däremot inte bedömningen i utredningen om att ändringen förtydligar utrymmet för anmälan. Utredningen har överskattat hur enkelt det är att definiera om en verksamhet medför en betydande miljöpåverkan. Det finns idag begränsat med rättspraxis på hur detta begrepp ska definieras och om utredningens förslag genomförs får begreppet också större betydelse. Det kommer därför behövas bättre och tydligare vägledning för hur detta begrepp ska tolkas annars riskerar man att få olika bedömningar från tillsynsmyndigheterna, prövningsmyndigheten och verksamhetsutövarna.

Kap. 4.1.4 En nedre gräns för anmälan av ändring av tillståndspliktig verksamhet införs

Länsstyrelsen är positiv till förslaget.

Kap. 4.1.5 Större utrymme att ändra villkoren för en verksamhet

Länsstyrelsen ställer sig positiv till de föreslagna ändringarna i bestämmelsen. Förslaget innebär en tydlig förenkling och kommer att få effekt.

Kap. 4.1.6 Det införs inget förslag om ett särskilt spår för en B-anmälan men förenklingar för verksamheter med liten miljöpåverkan införs

Länsstyrelsen håller med om att inget särskilt spår för en B-anmälan ska införas.

Länsstyrelsen har inget att invända mot föreslagen ändring av 6 kap. 47 § miljöbalken där begreppet liten miljökonsekvensbeskrivning ersätts med förenklat underlag. Det är inte avgörande vad underlaget kallas utan det viktiga är att det tas fram tydligare vägledning som förenklar för verksamheter med begränsad miljöpåverkan. Det behövs därför ett tydligt uppdrag till Naturvårdsverket att ta fram ytterligare vägledning i fråga om kraven på innehållet i det förenklade underlaget. En sådan

vägledning behövs oavsett om föreslagen ändring av 6 kap. 47 § miljöbalken genomförs eller inte.

Utredningens 5 kap. – obligatorisk omprövning för moderna miljövillkor

Kap. 5.1.1 Tidsbegränsning av tillstånd som huvudregel införs inte

Länsstyrelsen håller med om att tidsbegränsning som huvudregel inte ska införas. Länsstyrelsen bedömer att det skulle finnas många fördelar med en tidsbegränsning av tillstånd som huvudregel, men håller med i utredningens överväganden om att det inte är lämpligt.

Kap. 5.1.2, 5.1.4, 5.1.5 och 5.1.9 Obligatorisk omprövning av miljöfarlig verksamhet för moderna miljövillkor införs, inget krav på miljökonsekvensbeskrivning för obligatorisk omprövning, tillsynsmyndigheten ska göra en översyn av tillståndet vart tionde år och 26 § lagen om införande av miljöbalken tas bort.

Utredningen har tagit fram uppgifter som visar att det idag finns ca 850 verksamheter med tillstånd enligt miljöskyddslagen. Detta visar att dagens system för omprövningar inte gett önskat resultat. Detta trots att länsstyrelserna under flera år hade ett regleringsbrevsuppdrag om att ompröva verksamheter med miljöskyddslagstillstånd. Utredningen föreslår nu dels en bortre gräns på 40 år, dels förtydliganden kring tillsynsmyndighetens uppgift att vart tionde år se över tillstånden. 40 år framstår som en lång tid och länsstyrelsen förordar att gränsen sätts till 30 år, särskilt för de verksamheter med miljöskyddstillstånd behövs tydligare regler som skyndar på omprövningen av dessa.

Det är bra att man förtydligar tillsynsmyndigheternas uppgift att granska om miljötillstånden är tidsenliga men bevisligen räcker inte det för att ge önskad effekt. Två ytterligare åtgärder är särskilt viktiga. Dels behöver ansvaret för att ta fram underlag vart tionde år tydligare flyttas till verksamhetsutövarna. Förslagsvis samordnas detta med miljörapporteringen som ändå ska genomföras varje år. Det behöver också vara tydligt att det är verksamhetsutövaren som är ansvarig för att ta fram underlaget till omprövningarna. Dessutom behöver man säkerställa att det nya tillståndet ersätter befintligt tillstånd när en omprövning väl är genomförd. Annars riskerar man att verksamheten inte tar det nya tillståndet i anspråk.

Kap. 5.1.3, 5.1.6 och 5.1.7 Obligatorisk omprövning för moderna miljövillkor införs inte för vattenverksamheter, fler grunder för omprövning av tillstånd och villkor införs och ingripande villkor kan meddelas för att följa EU-rätten

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning i dessa delar.

Kap. 5.1.8 Möjlighet till giltighetsförlängning av befintliga tidsbegränsade tillstånd införs

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget, med följande synpunkter. Det föreslås att en hänvisning till bestämmelsen i 24 kap. 13 a § införs i 19 kap. 5 § miljöbalken. Hänvisningen behövs inte eftersom 24 kap. 13 a § är direkt tillämplig för miljöprövningsdelegationen. Dessutom görs i 19 kap. 5 § miljöbalken ingen annan hänvisning till bestämmelser i 24 kap. miljöbalken, vilket blir missvisande.

Utredningens 6 kap. De statliga förvaltningsmyndigheternas roll i miljöprövningen

Kap. 6.1.1 och 6.1.2 Stärk länsstyrelsens roll som nav och aktiv samrådspart och utöka kraven på samrådsredogörelsen

Att lägga större fokus i samråden och ge länsstyrelserna en tydligare roll kan ge en tydlig positiv effekt på prövningsprocessen. Det är dock viktigt att det blir tydligt att det fortfarande är verksamhetsutövarna som har huvudansvaret för samrådsprocessen. Detta är en process med flera aktörer och allas delaktighet är viktig. Vid ett genomförande av förslaget bör det framgå att verksamhetsutövarna fortsatt är de som äger processen och ansvarar för att ta fram underlaget. Länsstyrelsernas roll handlar om att utifrån det statliga perspektivet vara tydliga med de behov av underlag man ser utifrån den information som verksamhetsutövarna redovisar. Genom att också koppla detta till möjligheten att avvisa en ansökan när den väl kommit in får vi ett system där prövningen fokuserar mindre på behovet av kompletteringar och mer på avvägningarna som ska göras.

Det är i första hand verksamhetsutövarens ansvar att identifiera de väsentliga miljöeffekterna och upprätta samrådsredogörelsen. På det sätt som 6 kap. 32 § miljöbalken formuleras i förslaget ges intrycket att det närmast är länsstyrelsens uppgift. Länsstyrelsen ställer sig positiv till att det genom lagtext tydligare förstärks att länsstyrelsen ska ha en serviceinriktad och aktiv roll i samrådet. Formuleringen av lagtexten behöver dock ses över.

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget om att myndigheter med partsroll ska bistå länsstyrelserna i samrådsskedet. Det framstår dock som ineffektivt om detta leder till att nationella myndigheter förväntas gå in och yttra sig i en stor del av de prövningar som genomförs. Vi förordar därför att de nationella myndigheterna får mandat att ta fram vägledning i sakfrågor om de märker att förfrågningarna blir många från länsstyrelserna. Vi förutsätter också att länsstyrelserna i första hand ber om bistånd i särskilda frågor för att inte belasta de statliga myndigheterna med krav på yttranden i alla frågor som samrådet omfattar.

Vi delar utredningens bedömning att en förutsättning för att förslaget ska ge önskad effekt är att länsstyrelsernas resurser förstärks.

Kap. 6.1.3 Samordna riksintressen bättre

När det gäller riksintressena vill vi särskilt framhålla att det är av stor vikt att ansvariga myndigheter får i uppdrag att uppdatera sina riksintressen. Uppdaterade och korrekt beskrivna riksintresseanspråk är en viktig del i ett väl fungerande prövningssystem. Prövningen skulle också effektiviseras om det blev tydligare att riksintressemyndigheterna förväntas yttra sig och beskriva vad som är riksintressant i det specifika fallet i samband med enskilda prövningar.

Kap. 6.1.4 och kap. 6.1.5 Gör partsrollen mer ändamålsenlig och samordnad med färre myndigheter och möjligheten att föra in nya omständigheter vid överklagande begränsas inte

Länsstyrelsen instämmer i de bedömningar som gjorts i utredningen.

Kap. 7, prövningsmyndigheternas processledning och handläggning

Kap. 7.1.1 Ökad användning av muntlig förberedelse och tidsplaner

Det är positivt att det införs en ökad möjlighet för mark- och miljödomstolarna att hålla muntlig förberedelse men samma möjlighet bör införas för miljöprövningsdelegationerna. Frågan om ökad användning av tidsplaner skulle innebära mer effektiv handläggning är en svårare fråga. Det kan vara svårt att redan i samband med att ärendet inkommer upprätta en realistisk tidsplan. För att tidsplanen ska ha avsedd effekt är det lämpligt att planeringen stäms av med berörda, vilket skulle kunna innebära ökad arbetsbelastning och eventuell tidsfördröjning. Om tidsplanen inte kan hållas finns inga egentliga sanktioner och det kan bli tidsödande kommunikering med många

inblandade i så fall. På flertalet länsstyrelser är det miljöhandläggaren som även sköter administrationen av ärendet.

I dagsläget är det ofta granskning av ansökan och kompletteringsförfarandet som tar lång tid. Om det finns möjlighet att i ett tidigare skede avvisa ofullständiga ansökningar och hålla muntlig förberedelse kan handläggningstiden innan ansökan kungörs i många fall kortas ner. Det finns redan i dagsläget möjlighet att mer formlöst ha en dialog kring handläggningen med sökanden, eventuella remissinstanser och andra berörda. Det är positivt att det tydligare framgår att även tidsplaner kan användas som verktyg för att effektivisera processen. Det bör däremot inte vara huvudregel i miljöprövningsdelegationernas ärenden.

Kap. 7.1.2 och 7.1.3 Det införs större möjlighet att avvisa en ansökan tidigt i processen samt möjlighet att begära konsoliderade ansökning och yttranden och det ska vara lättare att avgöra mål utan huvudförhandling

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen.

Kap. 7.1.4 Utrymmet för digital handläggning ska öka

Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag. För miljöprövningsdelegationernas del bör det antingen finnas en nationell hemsida för samtliga miljöprövningsdelegationer eller en hemsida för varje miljöprövningsdelegation där ansökan och beslut också kan kungöras. Ytterligare vägledning kommer att behövas i fråga om behandling av personuppgifter och sekretessbelagda uppgifter i samband med en sådan digitalisering.

Kap. 7.1.5 Ordföranden och miljösekreteraren i miljöprövningsdelegationerna får generella förordnanden

Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag. Det här förslaget är ett exempel på hur vi på ett enkelt sätt kan effektivisera processen. Den föreslagna ändringen bör genomföras redan under år 2023.

Kap. 7.1.6 Miljöprövningsdelegationerna ska få förtydligad och utökad behörighet att pröva sambandsärenden

Länsstyrelsen håller med om utredningens förslag. Det behövs dock en analys av vilken typ av beslut som miljöprövningsdelegationen då fattar. Omfattas även besluten i sambandsärendena av tillståndet? Ska miljöprövningsdelegationen då tillämpa regler som gäller för

vattenverksamhet, exempelvis bedöma frågan om rådighet som processförutsättning? Dessa frågor får gärna klargöras i kommande beredning.

Kap. 7.1.7 Ingen ytterligare koncentrerings av prövningen hos miljöprövningsdelegationerna

Vi stödjer utredningens ställningstagande att inte gå vidare med en ytterligare koncentration av miljöprövningen. Den regionala kännedomen och närheten till verksamheterna är en viktig del i en effektiv miljöprövning. Fokus bör i stället ligga på att samverka och nyttja varandras kompetenser för att effektivisera miljöprövningen.

Kap. 7.1.8 Lagstadgade handläggningsfrister bör inte införas

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning.

Utredningens kap. 8, Ett särskilt stöd till klimatprojekt

Kap 8.1.1 En klimatstyrka ger länsstyrelsen handläggarstöd

Vi ser positivt på förslaget om en klimatstyrka men tycker inte att den ska koncentreras till en enskild länsstyrelse. Med dagens teknik och vårt digitala arbetssätt bör man istället fokusera på att hitta rätt kompetens och erfarenhet. På så sätt kan man sprida kompetenserna på flera län och minska risken för kompetenstapp på enskilda länsstyrelser.

Kap. 8.1.2 Ett kunskapscentrum samlar miljötekniskt kunnande

Länsstyrelsen håller med i utredningens bedömningar.

Kap. 8.1.3 Ett begränsat förtursförfarande är inte ändamålsenligt

Vi stödjer också att utredningen valt att inte gå vidare med ett förslag om förtur för klimatet. Utredningen har visat på utmaningarna med ett sådant förslag och vi delar utredningens bedömning.

Utredningens kap. 9, andra förslag för en mer effektiv miljöprövning

Kap. 9.1 Regeringens tillåtlighetsprövning ska göras tidigt i processen

Länsstyrelsen håller med i utredningens bedömningar.

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande
2022-10-27

8 (8)
551-5880-2022

Kap. 9.2 Ökad användning av generella föreskrifter

Det är mycket positivt att utredningen föreslår ett tydligt uppdrag om detta. Ett sätt att öka förutsägbarheten och effektivisera prövningen är att införa fler generella föreskrifter.

Uppdraget att utreda möjligheterna till föreskrifter bör kunna genomföras redan under år 2023.

Kap. 9.3 Uppföljning och integrering med annat pågående arbete

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att det gemensamma arbetet med digitalisering behöver fortsätta. Vi ser också ett behov av en översyn av kungörelselagstiftningen eftersom den är föråldrad och fokuserar på papperstidningar.

Övrigt

Det hade varit önskvärt om man kunde hitta ett system att föra över ytterligare ansvar till miljöprövningsdelegationerna eftersom vissa branscher idag närmast systematiskt hamnar hos mark- och miljödomstolen på grund av vattenverksamhet trots att de egentligen är klassade som B-verksamheter. Även i de ärenden som prövas av miljöprövningsdelegationen tar det mycket tid att utreda frågan om vattenverksamhet i vissa typer av ärenden.

Ett förslag som gärna får utredas vidare är om det går att göra någon liknande lösning för vissa prövningar enligt 9 kap. miljöbalken som finns för markavvattning i 7 kap. 19 § 3 lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Det skulle kunna vara aktuellt för exempelvis täktverksamhet och provbrytning av malm, mineral eller kol enligt 4 kap. miljöprövningsförordningen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med enhetschefen Magnus Langendoen som föredragande.

Kopia till

m.miljoprovningseenheten@regeringskansliet.se